

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Díma Abu Eidová

Pojetí etiky, osobnosti a morálky v islámu

Olomouc 2013

vedoucí práce: PhDr. Petr Zima, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a výhradně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Olomouci dne 17. dubna 2013

.....
Díma Abu Eidová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce PhDr. Petru Zimovi, PhD. za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

OBSAH

ÚVOD	5
1 HISTORIE A VZNIK ISLÁMU	7
1.1 Vznik islámu	7
1.2 Muhammad	9
1.2.1 Mekkánské období.....	10
1.2.2 Medínské období.....	12
1.3 Otázka nástupnictví.....	14
2 HLAVNÍ PRAMENY ISLÁMU	16
2.1 Korán.....	16
2.2 Sunna.....	19
3 ZÁKLADY ISLÁMSKÉ VĚROUKY	20
3.1 Alláh (Stvořitel, Bůh).....	20
3.2 Víra (<i>ímán</i>)	21
3.2.1 Povinnosti vůči Bohu - pět pilířů víry	22
• Vyznání víry (<i>šaháda</i>).....	22
• Modlitba (<i>salát</i>).....	23
• Almužna (<i>zakát</i>)	24
• Půst (<i>sawm</i>)	25
• Pouť (<i>hadždž</i>)	25
3.3 Zbožnost (<i>birr</i>)	27
4 ETIKA, MORÁLKA A OSOBNOST V ISLÁMU	28
4.1 Morální systém islámu	28
4.1.1 Islámské právo – Šarí'a.....	29
4.1 Etika v islámu.....	33
5 VÝVOJ ISLÁMU Z HLEDISKA GEOGRAFIE	34
6 VYUŽITÍ TÉMATU VE VÝUCE	35
ZÁVĚR	37
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	38
SEZNAM PŘÍLOH	40

ÚVOD

Zájem o islám a muslimský svět v dnešní době stále stoupá, hlavní roli při tom hraje fakt, že osob vyznávajících toto náboženství neustále přibývá, a tak nás islám, ale především strach z něj, obklopuje stále více. Dnešní svět není islámu příliš nakloněn a je až k neuvěření, co vše se dnes můžeme o islámu dočíst, jak dochází k přeformulování určitých principů v islámu a stále více k rozpoutávání „islamofobie“. Média a filmy nám ukazují každodenně muslimské teroristy konající násilí, zahalené ženy a prezentují muslimský svět jako zaostalý a fanatický. Vše bývá s oblibou označeno za islámský fundamentalismus, bez rozdílu, zda se jedná pouze o samotné islámské náboženství.

Pravdivá fakta jsou na ústupu a chceme-li porozumět muslimské mentalitě více, je třeba se osvobodit od předsudků. Podívejme se tedy na určité základní principy v islámu a snažme se pochopit zásady, na kterých islám staví svou věrouku, stejně jako jsme ochotni nahlížet na ostatní náboženství.

Tato bakalářská práce je zpracována teoreticky, je rozdělena do šesti kapitol, jejichž pořadí je systematicky uspořádáno tak, aby práce poskytovala přehledný a ucelený náhled do problematiky.

První kapitola je věnována historii islámu, konkrétně vzniku islámu a náboženského života předislámských arabů. Dále se zaměřuje na proroka Muhammeda, jeho život a jeho působení v Mekce a Medíně. Další část této kapitoly se věnuje otázce nástupnictví po Prorokově smrti. Hlavní myšlenkou je vystihnout okolnosti zjevení Koránu, na což navazuje kapitola druhá, věnující se hlavním pramenům islámu. Zde je jednak rozpracován detailněji samotný Korán, slovo je také věnováno druhému rozsáhlému souboru závazných norem – sunně.

Třetí kapitola pak pojednává o islámské věrouce, kde se zaměřuje na pojetí Alláha a z toho plynoucí víry a povinností věřících vůči tomuto Stvořiteli.

Etické a morální otázky jsou rozpracovány v kapitole číslo čtyři, která se zaměřuje na morální normy, pravidla lidského chování, lidská práva v islámu, rodinné právo, postavení ženy v islámu apod.

Předposlední kapitola pak poskytuje stručný nástin geografického vývoje islámu současného světa.

Závěrečná část práce je věnována návrhům jak lze téma *Pojetí etiky, osobnosti a morálky v islámu* využít ve výuce Výchovy k občanství a Základů společenských věd.

V naší práci jsme se snažili využít co největší množství zdrojů zabývajících se touto problematikou, především literaturu, okrajově také internetové zdroje.

Byli bychom rádi, kdyby tato práce měla přínos pro každého, kdo se chce orientovat v problematice islámu se zaměřením na etické a morální pojetí tohoto náboženství. Zároveň by práce měla sloužit k odstranění stereotypů a k celkovému pochopení islámského světa a mentality muslimů.

1 HISTORIE A VZNIK ISLÁMU

V této kapitole se seznámíme s historií vzniku islámu, zaměříme se na proroka Muhammada a jeho život a objasníme si, z čeho toto náboženství vychází.

1.1 Vznik islámu

Islám bývá někdy označován za primitivní a nepovedenou odnož předchozích dvou monoteistických náboženství Předního východu – judaismu a křesťanství, která zde byla v této době rozšířená.¹ Vyznavači islámu však považují své náboženství za řád daný Bohem již prvnímu člověku, Adamovi. „*Samo slovo islám znamená „odevzdání se (do vůle Boží)“.* Muslimové věří, že tuto Boží vůli zvěstovali lidem proroci.“² Až do vystoupení posledního největšího proroka Muhammada byla úroveň poznání velice nízká a nesprávná, toto období bývá označováno jako *džáhilíje* – věk nevědomosti.³ „*S Muhammadem spojují triumfální nástup dovršeného islámu, zatímco historická věda teprve zde, na počátku 7. století, zaznamenává jeho vznik jako nového náboženství.*“⁴

„*Bůh zahajuje život prvním stvořením, pak opakovat to bude a posléze k Němu budete navraceni.*“⁵ (30:11)

Společnost se v té době dělila na kočovné beduíny - základem jejich života bylo pastevectví velbloudů, koz a ovcí a na usedlé zemědělce – tedy obchodníky a řemeslníky v oázách. V závislosti na ročním období byli beduíni nuceni se na jaře rozdělit na malé skupiny, aby měli dostatek pastvin a vody pro svá stáda. Strach z nepřátelských skupin a napadení však nutil žít i malé skupiny blízko sebe. Základní jednotkou společnosti byl rod, několik rodů tvořilo klan a ty pak tvořily kmeny. Jedinec zde mohl existovat pouze v rámci kolektivu, soudržnost rodů a klanů zajišťovala jejich členům záruku bezpečnosti a pomoci ocitl-li se někdo z nich v nepříznivých poměrech. Vyšší formou byly kmenové svazy. Ty však vznikaly většinou pouze pro nějaký zvláštní účel a brzy po splnění své úlohy se rozpadaly.⁶

¹ MENDEL, Miloš. *Islámská výzva. Z dějin a současnosti politického islámu*. Brno: Atlantis, 1994, s. 57

² KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 9.

³ Tamtéž, s. 9.

⁴ Tamtéž, s. 9.

⁵ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 303.

⁶ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 11-12.

Způsob života islámských komunit byl poznamenán častými válkami mezi klany a kmeny. Neexistovaly zde žádné závazné právní normy, vše stálo na principu rodové či kmenové solidarity. Postupem času došlo k vyvinutí jakéhosi zvykového práva, kde velice funkční úlohu zastávala zásada *lex talionis* – „oko za oko“. Šlo o jediný způsob, který ochraňoval jednotlivce, jelikož morální kodex v té době neměl žádnou povinnost člověka vůči člověku. *Lex talionis*, nebo též zásada krevní msty, pozitivně ovlivňoval společenské vztahy a stabilitu obchodního a kočovného způsobu života, ale ani tato zásada nezaručovala jistotu bezpečí. Islám se tedy záhy stal nejen návodem ke správnému způsobu života, ale i podstatou legislativy a státní ideologie, která měla za úkol rozvoj společnosti.⁷ Islám tedy můžeme považovat nejen za nejmladší monoteistické náboženství, ale i za soubor morálních norem, společenských a dalších pravidel, která upravují život každého muslima ve všech směrech.

*„Náboženství předislámských Arabů mělo povahu antropomorfního naturalismu. Uctívali astrální božstva a personifikované přírodní síly a přinášeli jim oběti na božiště ke kamenným modlám.“*⁸ Za hlavní božstva byla považována astrální trojice Měsíc, Slunce a Venuše, ale většinou měl každý kmen svá specifická a ojedinělá božstva, jež uctíval. Nejčastější oběti byly přinášeny v podobě velbloudů, koz a ovcí. Nešlo však o nějaké hluboké náboženské založení, nikdy nedošlo k rozvinutí kněžstva a větší úlohu v té době hrála víra v džiny - démony. Ti mohli přijímat různé podoby či vstupovat do lidí. *Káhinové* - pravci, tak zprostředkovávali pod vlivem džinů různé věštby, uměli léčit a rozhodovali o složitých sporech. Korán později tato uctívání neuznal a označil je za *širk* – nepřipustné. Byly však akceptovány staré obřady pouti do Mekky.⁹

Před Muhammadovým vystoupením se vzácně vyskytoval i zvláštní typ monoteismu – hovoříme o *hanífech*., který byl ale odlišný od židovství a křesťanství. Za vzor takového muslima před islámem je v Koránu označen Ibráhím (biblický Abraham), ale k tomuto druhu víry se hlásilo jen málo jedinců, kteří nevytvořili žádné hnutí ani obec.¹⁰

*„Obrat' tvář svou k náboženství pravému jakož haníf podle sklonu přirozeného lidem, v němž Bůh stvořil lidi. Stvoření Boží pak změnit nelze – a toto je náboženství neměnné, však většina lidí to neví.“*¹¹ (30:30)

⁷ MENDEL, Miloš. *Islámská výzva. Z dějin a současnosti politického islámu*. Brno: Atlantis, 1994, s. 57-58.

⁸ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 10.

⁹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 17-19.

¹⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 11.

¹¹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 305.

Vznikající islám však přijal celou řadu vlivů pramenících z židovství a křesťanství. Židovství bylo rozšířeno podél obchodní cesty od severních oáz až po jih země a jeho vyznavači se v té době zabývali spíše zemědělstvím a řemeslem než obchodem. Jejich postavení ve zlatokopectví a kovářství jim proto zaručovalo finanční nezávislost a tudíž i vysoký hospodářský post. Přesto všechno však mělo mezi Araby křesťanství hlubší zakořenění, zejména v Nadžránu a na severu poloostrova. V zemi žili též individuální jedinci hlásící se k tomuto náboženství. Určité zvláštní představy Koránu o křesťanství, jsou pak připisovány kontaktu Muhammada s přívrženci heterodoxních¹² sekt.¹³

1.2 Muhammad

*„ Muhammadův život probíhal zcela jinak než Ježíšův. Ježíšova pozemská existence směřovala k smrti, zatímco Muhammad dosáhl úspěchu“.*¹⁴

Život Muhammada je nám díky četným záznamům a textu Koránu dobře znám až do podrobností. Dnes jsme si však vědomi různých nepřesností a omylů, které jsou součástí těchto životopisných údajů. Neustále se kladou nové otázky a s nimi tak vznikají nové odpovědi. Soudobá muslimská literatura označuje Muhammada jako velkého revolucionáře své doby. Některé domněnky vedou k názorům, že islám vznikl pouze jako vedlejší jev Muhammadovy snahy o zisk moci v Mekce. Za přesnější lze však označit tvrzení, že vznik islámu je spjat se sourodostí idejí jediného Boha a jednoty společnosti.¹⁵ *„Je nesporné, že islám vznikl v době postupujícího rozkladu rodových vztahů a od počátku se projevoval nejen jako věrouka, ale i jako výzva k politickému sjednocení, které Muhammad sám za svého života dokázal prosadit v rozměrech celého Arabského poloostrova.“*¹⁶

Přesné datum zrození proroka nám není známo, odhaduje se, že se narodil okolo roku 570 n. l. v Mekce, podle novějších poznatků se však toto zrození posouvá až k roku 580 n. l. Jeho celé jméno bylo Muhammad Ibn Abdulláh a pocházel z kmene Kurajšovců, ze zchudlého klanu Hášim. Otec mu zemřel ještě před jeho narozením, matka když mu bylo šest let. Jeho výchovu měl od té doby na starosti dědeček a později pak jeho

¹² Heterodoxie – odklon od ortodoxní, pravověrné víry.

¹³ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 19-21.

¹⁴ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 26.

¹⁵ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 11-12.

¹⁶ Tamtéž, s 12.

strýc.¹⁷ „V četných koránských nabádáních k péči o sirotky se odrážejí tyto dětské zkušenosti.“¹⁸

*„Při denním jasu a při noci, když je tichá, Pán tvůj tě neopustil ani tebou nepohrdá!
A bude pro tebe poslední věru lepší než první a Pán tvůj tě zajisté obdaří k tvému
uspokojení. Což našel tě jako sirotka – a v útulek tě nepřijal? Bloudící tě nalezl –
a správnou cestu ti ukázal, nuzákem tě nalezl – a bohatství ti věru dal! Co sirotka se
týče, toho neutiskuj, co žebráka se týče, toho neodstrkuj, však o dobrodiní Pána svého
jiným vypravuj!“¹⁹ (93:1-11)*

Již v mládí se účastnil několika dlouhých obchodních cest a brzy se tak naučil mnohým obchodním dovednostem. Jeho sociální poměry mu ale nedovolily se osamostatnit a tak ve dvaceti letech začal pracovat jako správce u jedné bohaté vdovy, za kterou později vykonával daleké obchodní cesty. Když mu bylo pětadvacet let, nabídla mu tato žena sňatek. Jeho zaměstnavatelka byla sice o patnáct let starší, ale byla si vědoma jeho schopností. Z tohoto manželství vzešlo několik dětí – čtyři dcery a dva chlapci, kteří umřeli ještě v dětství. Dcera Fátima, která se provdala za prorokova bratrance Alího a jejíž památku dodnes věřící uctívají, se zapsala do dějin nejvíce.²⁰

1.2.1 Mekkánské období

Další roky žil Muhammad poměrně usedlým měšťanským životem ve městě obchodu – **Mekce**. Město ležící v Hidžázu bylo známé, ještě před Prorokovým vystoupením, především jako důležité středisko karavanního obchodu mezi Indickým oceánem a Středomořím. Mekka se stala rovněž i kultovním centrem západní Arábie, na jejímž území stálo staré božiště *Ka'ba*²¹ - již tehdy cíl každoroční pouti, který později Muhammad převzal.²²

¹⁷ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 272.

¹⁸ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 13.

¹⁹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 114.

²⁰ *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 32.

²¹ Ka'ba – krychlová budova vystavěná nad černým kamenem, zřejmě meteorického původu. V době Muhammedově zde byly umístěny sochy pohanských božstev a celý objekt byl obklopen posvátným územím *haram*, v němž bylo zakázáno bojovat a prolévat krev.

²² HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 13-14.

„Jeho náboženské probuzení a poslání stát se Prorokem nastalo, když mu bylo asi čtyřicet let.“²³ V té době odcházel často rozjímat do nedalekých hor. Je velmi těžké zjistit, co se v tu dobu přesně stalo a jak Muhammad smýšlel, ale je zřejmé, že prožíval určitou osobní krizi.²⁴ Legendy uvádějí, že se jedné noci uchýlil na hoře Híře do jeskyně a během spánku se mu zjevil archanděl Gabriel. „Zachovala se nám o tom tato zpráva: Muhammad se delší dobu uchýloval do samoty, až nastal rok, měsíc a noc, v níž Bůh prokázal milost svým služebníkům a poctil Muhammada svým poselstvím. Tehdy k němu přistoupil Džibríl²⁵ s věcí Boží.“²⁶ Gabriel vyzval Muhammada, aby po něm opakoval tato slova (dnes obsažená v 1. verši súry 96):

„Přednášej ve jménu Pána svého, který stvořil,
člověka z kapky přilnavé stvořil!
Přednášej, vždyť Pán tvůj je nadmíru štědrý,
ten, jež naučil perem,
naučil člověk, co ještě neznal.“²⁷ (96:1-5)

Doposud nebyl Muhammad nijak výjimečný, neovládal roli řečníka, kazatele či snad státníka, ale když vyšel z té jeskyně, byl z něj zcela jiný člověk.²⁸ Nejprve se domníval, že se zbláznil a měl sebevražedné myšlenky. Po návratu domů se však se vším svěřil své ženě a ta jej zavedla za svým bratrancem Warakem ibn Nufalem, který byl jako křesťan obeznámen s Písmem.²⁹ Ten Muhammada uklidnil, pochopil, že k němu přišel velký Duch, stejně jako k Mojžíšovi, a zvolal: „Věřu Muhammad je prorokem tohoto národa. Ať zůstane pevný duchem!“³⁰

Okolo roku 610 n. l. tak poprvé Muhammad vystoupil s šířením svých myšlenek o jediném Bohu, Alláhovi. Nejdříve kázal tajně pouze v nepatrném kruhu rodiny a přátel. V té době došlo k zavedení motlitby. Až o pár let později (asi v letech 612 - 613), vystoupil v rámci celého kmene.³¹ „Prorokovy první vize měly výslovně eschatologický³² ráz. Hrozily ohněm pekelným a apokalypsou za bezbožnou a nemravnou praxi člověka na tomto světě.“³³

²³ HAERI, Šajch Fadhalla. *Základy islámu*. Olomouc: Votobia, 1997. s. 26.

²⁴ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 23.

²⁵ Džibríl – arabský výraz pro archanděla Gabriela.

²⁶ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 14.

²⁷ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 109.

²⁸ *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 28.

²⁹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 621.

³⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 15.

³¹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 24.

³² Eschatologie – učení o posledních věcech světa a člověka.

³³ MENDEL, Miloš. *Islámská výzva. Z dějin a současnosti politického islámu*. Brno: Atlantis, 1994, s. 60.

Tímto způsobem sice kritizoval sociální bezpráví, avšak spíše mu šlo o změnu smýšlení lidí, než o kritiku samotného bohatství.³⁴ Chtěl tak zdůraznit především morální povinnost každého jednotlivce.³⁵ Nesetkal se však s přílišnými ovacemi a on i jeho následovníci se stali terčem posměšků. Našli se ale i tací, kteří měli o Muhammadovo hlásání zájem a žádali od něj více informací.³⁶

„Ve střetech s odpůrci Muhammadovy náboženské představy dozrávaly. Kurajšovci žádali, aby Muhammad zařadil do své věrouky i některá starší božstva.“³⁷ Zprvu uvažoval nad určitými ústupky a přistoupení na smír. Brzy si ale uvědomil, jaké nebezpečí by to mohlo znamenat a verše, jež na znamení této dohody recitoval, odvolal a veškerý *širk* odmítl.³⁸

V roce 619 zemřela Muahammedova největší opora, jeho žena Chadídža a jeho strýc, vůdce klanu Hášim. Po smrti Abú Tálíba jej v čele vystřídal Abú Lahab, který nebyl Muhammedovi nakloněn, jako byl Prorokův strýc.³⁹ Celý zbytek mekkánského období až do roku 622, byl ve znamení boje proti opozici a „islám zde nabyl skoro definitivní podoby, k níž medínské období přidalo již jen málo nového.“⁴⁰

1.2.2 Medínské období

Přes veškerou snahu Muhammad nakonec poznal, že ani jeho delší působení v Mekce mu nepomůže obrátit své krajany ve víru islámu a proto odešel, společně se svými stoupenci, do Jathribu - města, které bylo později na Prorokovu počest přejmenováno na **Medínu**⁴¹. Muhammad, doprovázen Abú Bakrem, odešel jako poslední a do nového města dorazil 24. září 622. Tento postupný odchod z Mekky do Medíny je známý jako *hidžra*⁴².⁴³ Hidžra se stala natolik významnou událostí, že si muslimové toto datum zvolili jako začátek jejich letopočtu.⁴⁴ Medína, město ležící asi 350 km severně od Mekky, se tak stalo domovem prvního společenství muslimů.⁴⁵

³⁴ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 28-29.

³⁵ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 15.

³⁶ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 24.

³⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 15.

³⁸ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 27.

³⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 16.

⁴⁰ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 26-27.

⁴¹ Madína, česky Medína, zkráceně dle Madínat an-Nabí – Město Prorokovo.

⁴² Hidžra - toto slovo se často nesprávně překládá jako „útěk“, ale jedná se o emigraci.

⁴³ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 16.

⁴⁴ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 31.

⁴⁵ HAERI, Šajch Fadhalla. *Základy islámu*. Olomouc: Votobia, 1997. s. 28.

Medínské období se odráží v Koránu velmi zřetelně. Muhammad se zde ocitá v jiné situaci, než byl doposud v Mekce a Korán tak přestává být pouhým zjevením, jenž hlásalo nové učení o Bohu a morálce, ale stává se zde především zákoníkem upravujícím vztahy.⁴⁶ Prorok byl v Medíně uznán za nejvyšší duchovní i politickou autoritu a stanul tak v čele vznikající islámské obce – *ummy*⁴⁷, kde docházelo k tvorbě nového islámského společenství. Tato nová společnost již nestála na rodové či kmenové soudržnosti, ale na islámské ideologii, ve které bylo nutno zakotvit nový řád pomocí ústavy.⁴⁸

Ani tato ústava však nezaručila, že v muslimské obci obci nedocházelo k vnitřním střetům. Na rozdíl od Mekky, kde se Muhammadovo učení setkal s nesouhlasem polyteistů, narazil v Medíně i na odpor monoteistů. Židovské kmeny, které zde žily, se k Muhamadovi stavěly nadřazeně a neprojevovaly žádné známky politické solidarity. Jeho velké zklamání z medínských židů se tak projevilo na změně modlitebního směru. Doposud probíhaly modlitby směrem k Jeruzalému, ale po těchto nepříjemných zkušenostech, zvolil Muhammed nový směr klanění a to k Mekce.⁴⁹

Nově zvolené duchovní centrum islámu však bylo nutné nejprve dobýt. Svatý boj (*džihád*⁵⁰), který byl do té doby veden pouze na duchovní úrovni, se tak změnil v boj válečný.⁵¹ Neustálé boje s Mekkáncí doprovázely i soustavné neshody s židy.⁵² Jak je patrné z Koránu (*Súra 5*), Muhammad označil židy za nepřátele věřících a začal proti nim podnikat rovněž tvrdá opatření.⁵³ V tomto textu je patrná narážka na pletichaření medínských židů a Mekkánců při válečných střetech:⁵⁴

„Byly proklety ty z dětí Izraele, které neuvěřily, jazykem Davida i Ježíše, syny Mariina. A to bylo za to, že neposlouchali a byli přestupníky a že si vzájemně nezakazovali konání zavrženíhodného. A jak hnusné bylo to, co dělali! A vidíš mnohé z nich se přátelit s nevěřícími. A to, co již dříve pro sebe si připravili, je tak hnusné, že Bůh se na ně rozhněval – a v trestu svém budou nesmrtelní.“⁵⁵ (5:82-83)

⁴⁶ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 729.

⁴⁷ Umma – společenství všech kmenů, které přijaly islám, tedy obec věřících.

⁴⁸ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 16.

⁴⁹ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 31.

⁵⁰ Džihád – vnitřní úsilí o změnu špatných zvyků islámského společenství nebo jednotlivého muslima.

⁵¹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 18.

⁵² KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 31.

⁵³ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 18.

⁵⁴ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 779.

⁵⁵ Tamtéž, s. 611.

Nakonec se Muhammadovi povedlo zvítězit na obou stranách. Po dobytí Mekky došlo k vyhnání Židů z Medíny a on tak dosáhl úspěchu, o který dlouho usiloval.⁵⁶ Z Mekky, která se podrobila a vzdala tak Prorokovi obdiv, byly odstraněny veškeré pohanské pozůstatky a tento náboženský kult byl zakázán.⁵⁷

V březnu 632 podnikl Muhammed svoji poslední pouť do Mekky, při které určil konečnou podobu poutních obřadů. Krátce na to, když se vrátil zpět do Medíny, však onemocněl a 6. června zemřel. V místě jeho odpočinku pak vznikla Prorokova mešita a jedná se o druhé nejposvátnější místo islámu po Ka'bě.⁵⁸ V době, kdy umíral, se k islámu hlásila nejen Mekka a Medína, ale i další obyvatelé jižní Arábie.⁵⁹

Je patrné, že poselství, k jehož tvorbě docházelo v Mekce, bylo spojeno především s vírou, přesvědčením, důvěrou a podřízením se Alláhovi. Po přesídlení do Medíny, pak byla zjevena většina bohoslužebných úkonů a nařízení, která určovala záležitosti společnosti, rodiny, obchodu, práva, války a jiných zásad řízení civilizované společnosti a Korán tak jasně ukázal na to, že v islámu nejde pouze o individuální stránku člověka, ale i o společnost, kde je důležité dbát na vzájemné řády a ohleduplné chování.⁶⁰

1.3 Otázka nástupnictví

Jelikož Muhammedovo postavení, jakožto božího Proroka, bylo to hlavní co drželo *ummu* pohromadě, stala po Prorokově náhlé smrti zásadní otázka jeho nástupnictví. On sám nezanechal žádnou zprávu, která by rozhodla jak má být obec dále spravovaná a vyřešila tak otázku legitimacy moci.⁶¹ Jeho úmrtí tak vyvolalo krátkou krizi, protože samotný Muhammed po sobě nenechal ani politickou závěť ani syna a kurajšovští předáci vyřešili tuto situaci tak, že tradiční metodou do svého čela zvolili Muhammedova věrného přítele a tchána Abú Bakra. Ten, jako nová hlava obce, dostal titul *chalífat rasúl Alláh* - „nástupce Posla Božího“ – později zkráceně *chalífa*.⁶² „Na čas se tak uplatnil vzor, že chalífou má být Kurajšovec zvolený předními muži obce.“⁶³

⁵⁶ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 31.

⁵⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 20-21.

⁵⁸ Tamtéž, s. 21.

⁵⁹ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 31.

⁶⁰ HAERI, Šajch Fadhalla. *Základy islámu*. Olomouc: Votobia, 1997. s. 30.

⁶¹ MENDEL, Miloš. *Islámská výzva. Z dějin a současnosti politického islámu*. Brno: Atlantis, 1994, s. 67.

⁶² KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 25-26.

⁶³ Tamtéž, s. 26.

Tento způsob volby, který je součástí tradice – *sunny*, je dodnes uznáván velkou částí muslimů (90%), označujících se za „lid tradice a společenství“, nám známých jako *sunnité*. Podle této zásady byli zvoleni první čtyři chalífové: již zmiňovaný Abú Bakr (632-634), Umar b. al- Ahattáb (634-644), Uthmán b. Affán (644-656) a nakonec Alí b. Tálíb (656-661). Na druhé straně však stojí politické seskupení - *ší'a*, které se ihned po Prorokově smrti domáhalo úřadu pro jeho nejbližšího příbuzného, tedy pro bratrance a zeťe Alího b. Abí Tálíba. Ten se však stal podle zásady přijaté většinou až 4. chalífou. Po násilné smrti Alího (v roce 661) si jeho stoupenci, kteří uznávají autoritu přímého potomka Muhammada a tudíž pro ně byl Alí jediným právoplatným chalífou, berou jméno *šíité* (ze slova *ší'a* – Alího strana).⁶⁴

K rozporům mezi sunnity a šíity docházelo i nadále a trvají až do dnešního dne. „*V boji proti šíitům se prosadila mekská rodina Umajjovců, původně nepřátelsky zaujatá proti Muhammedovi. A s ní zvítězila většinová strana sunnitů. Umajjovci přeložili sídlo chalífů do Damašku, a učinili tak ze Sýrie islámskou mocnost.*“⁶⁵

Po Muhammedově smrti se tedy vedení ujímá *chalífa*. Bylo by však velmi mylné tohoto Prorokova nástupce označit rovněž za proroka a náboženskou autoritu. Toto nové postavení představuje především autoritou politicko-právní, kdy je nutné vést celé muslimské společenství a rozhodovat tak v otázkách sporů a vojenského velení. V náboženských záležitostech však pozici Muhammeda zaujímá Korán - jakožto Boží slovo, a společně se sunnou⁶⁶ se stávají přímou náboženskou, ale i nepřímou politickou autoritou.⁶⁷

⁶⁴ Tamtéž, s. 26.

⁶⁵ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 281.

⁶⁶ Sunna- ústní podání o výrocích a činech Muhammada a jeho čtyř nástupců – druhý nejvýznamnější pramen islámského práva.

⁶⁷ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 276 – 277.

2 HLAVNÍ PRAMENY ISLÁMU

2.1 Korán

Slovo Korán, arabsky *al-Qur'án* je podstatné jméno od slova *qau'a* – přednášet, recitovat, případě číst a znamená tedy přednes zjevení daného Muhammedovi Bohem.⁶⁸ Ke jménu Korán se velice často přidává slovo al-kárim - drahocenný, ctihodný - a je patrná velká úcta k tomuto Písmu ve všech oblastech života.⁶⁹

Velice zásadní roli pro islám a jeho ortodoxní učení hraje fakt, že Korán je považován za přímé písmo Boží a tedy existující už od věčnosti bez jakéhokoliv lidského přičinění. Původní kniha - „matka knih“, která je uchována u Boha na nebesích, byla Prorokovi zjevena prostřednictvím Džibríla v dokonalém přesném znění. Pravé zachování Koránu tak zaručil samotný Bůh a k jeho sepisování docházelo ještě za Prorokova života.⁷⁰

Podle Koránu byl Muhammad negramotný, muslimští teologové to vidí, jako důkaz božského původu Koránu a toho, že není možné, aby čerpal z dřívějších svatých písem. Moderní věda se však přiklání k názoru, že, jakožto obchodník, ovládal sice základy čtení a psaní, ale neměl takové znalosti, aby ze Starého a Nového zákona mohl čerpat.⁷¹ Zpočátku Muhammad zjevené texty uchovával jen ve svojí paměti, později – v mešitském období – zapisovali verše jeho druhové a narůstal i počet souvěrců, kteří se učili koránské pasáže nazpaměť a zaznamenávali si je pro svoji vlastní potřebu. Tím ovšem vznikalo riziko odchylek od původního textu.⁷²

Jelikož Muhammadova zjevení probíhala po celý jeho život, došlo k souhrnnému sepsání Koránu až po jeho smrti. Již za chalífátu Abú Bakra dostal Muhammedův tajemník Zajd ibn Thábit úkol sepsat zjevenou knihu. Docházelo však i k dalšímu sepisování kodexů na vzdálenějších místech říše a tedy i ke sporům o správné čtení. Počet odchylek tedy i tak stále narůstal, až do doby, než chalífa Uthmán sestavil komisi, která v letech 651-656 vypracoval závazné kanonické znění Knihy a to bylo rozesláno do ostatních provincií. Toto uspořádání Koránu, orientalisty označen jako Vulgáta, představuje text, který známe dodnes.⁷³

⁶⁸ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 46.

⁶⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 28.

⁷⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 28.

⁷¹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 67-68.

⁷² *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 17.

⁷³ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 29.

„Svou písemnou fixací usiloval Korán o konstantnost v tak proměnlivých dějinách islámu ze století do století, od země k zemi, od generace ke generaci.“⁷⁴

Toto nově vzniklé uspořádání rozčlenilo Korán na 114 kapitol – *súr*⁷⁵, které byly pojmenovány a podle počtu veršů – *ájú* - pak seřazeny od nejdelší 2. *súry* (*Krávy*) s 286 verši po nejkratší *súry* mající pouhých 4-6 veršů. Jedinou výjimku tvoří 1. *súra*⁷⁶ (*Fátiha*), která i přes to, že obsahuje pouhých 7 veršů, byla zařazena na začátek a nese označení „*Otvíratelka Knihy*“. Tato *súra* je součástí každé modlitby, je recitovaná při všech důležitých událostech a v náboženském životě muslimů zaujímá významné místo, jako například pro křesťany modlitba Páně.⁷⁷ Její překlad do češtiny zní takto:

*„Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.
Chvála Bohu, Pánu lidstva veškerého,
milosrdnému, slitovnému,
vládne dne soudného!
Tebe uctíváme a Tebe o pomoc žádáme,
ved' nás stezkou přímou,
stezkou těch, jež zahrnuls milostí Svou,
ne těch, na než jsi rozhněván, ani těch, kdo v bludu jsou!“⁷⁸ (1:1-7)*

Koránské verše nám ale, jak se může na první pohled jevit, neukazují skutečnou délku *súr*. Některé *súry*, zejména z medínské doby, obsahují verše, které mají i deset až patnáct řádek arabského textu. Tento velice neobvyklý způsob uspořádání textu tak naprosto narušuje chronologický sled jednotlivých *súr* Koránu. Pro lepší orientaci, jsou pak od sebe jednotlivé *súry* odděleny záhlavími, ze kterých vyčteme nejen pořadové číslo *súry*, její název, ale i určení původu - tedy zda *súra* pochází z období mekkánské či medínské. Názvy *súr* zase jen málokdy souvisejí se samotným obsahem textu a nejčastěji byly odvozeny od nějakého významného či ojedinelého slova z prvních veršů. Společným znakem všech *súr*,

⁷⁴ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 51.

⁷⁵ Není zcela jasný původ tohoto slova, pravděpodobně se jedná o slovo převzaté ze syrštiny – *súrtá* - psaní, text Písma, Písmo svaté.

⁷⁶ Svou formou se tato *súra* liší od ostatních částí koránu – neobsahuje napomínání ani právnícká či dogmatická tvrzení a dříve tak byla považována za osobní modlitbu Muhammada a ne za skutečné zjevení. Podobně je tomu i se *súrami* 113 a 114, které jsou známy jako zaklínací formule proti působení démonů a satanů.

⁷⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 29, s. 30.

⁷⁸ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 109.

kromě deváté, je *basimala*, tedy úvodní slova *Bismi lláhi r-rahmáni r-rahím basimala* - Ve jménu Boha milosrdného, slitovného.⁷⁹

Pro lepší pochopení koránského učení má přirozeně větší význam chronologické členění textu. Korán, se kterým v této bakalářské práci pracujeme, je rozdělen podle Muhammadova působení v Mekce a Medíně do čtyř na sebe navazujících období. Jsou to:

- súry prvního mekkánského období,
- súry druhého mekkánského období,
- súry třetího mekkánského období,
- súry medínského období.

Súry vzniklé v období mekkánském jsou mnohem obsáhlejší a jejich ústředním motivem je především všemohoucnost Boha, kde je poukázáno na Jeho dobrotu a spravedlnost. Korán zde řeší otázky morální a etické, „*upozorňuje na stvoření člověka, na přírodní jevy, které slouží člověku, na živobytí, které mu Bůh uštěďuje.*“⁸⁰

„Nechť zhyne ten člověk! Ach, jak je nevděčný! Z čeho jej Pán jeho stvořil? Z kapky semene jej stvořil a osud jeho určil a pak cestu mu ulehčil, potom zemřít jej nechá a do hrobu ho vložit dá a posléze, až zachce se mu, z mrtvých vstát mu dá. Však pozor! Člověk ještě nesplnil, co Pán jeho mu poručil!“⁸¹ (80:16-23)

V súrách z medínského období se objevují více návody jak řešit otázky právnické. Korán tak přestává být pouhým zjevením hlásající nové učení o Bohu a morálce, ale stává se zákoníkem.⁸²

„Mužům náleží podíl z toho, co zůstavili rodiče a blízcí příbuzní, a ženám náleží podíl z toho, co zůstavili rodiče a blízcí příbuzní – ať již je toho málo, nebo mnoho – jako podíl určený. A jsou-li přítomni při rozdělování příbuzní, sirotci a chudí, dejte jim něco z toho a promluvte s nimi slovo vlídné.“⁸³ (4:8-9)

⁷⁹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 47-48.

⁸⁰ Tamtéž, s. 24.

⁸¹ Tamtéž, s. 116.

⁸² Tamtéž, s. 729.

⁸³ Tamtéž, s. 522.

2.2 Sunna

*Sunna*⁸⁴ je, po Koránu, druhým rozsáhlým souborem závazných norem a naučení a tedy i základním zdrojem islámského práva – *šari'y*, které musí být vždy v souladu s Boží vůlí. Hlavním zdrojem k poznání této vůle je v první řadě Korán, ale vzhledem k velkému rozsahu *šari'y* v něm ne vždy nacházíme zcela jasnou odpověď na každou otázku a nastává tedy potřeba o doplnění Koránu detailnějšími prameny. Během Muhammedova života se v těchto nejasných sporech obraceli muslimové právě k němu. Jeho rozhodnutí jen zřídka kdy nepramenili z veršů Koránu, ale i v případě, že se Muhammed rozhodoval pouze na základě svého úsudku, byly jeho skutky pokládány za naprosto neomylné. „*Muslimové byli pevně přesvědčeni, že bůh svého proroka vedeného správnou cestou nemůže nechat pochybit.*“⁸⁵ Po smrti Muhammeda, kdy bylo bezprostřední spojení s Bohem ukončeno, hledali muslimové jiný způsob jak zajistit Boží vůli.⁸⁶

Již během svého života, zejména v medínském období, stihl dát Prorok členům obce příklady, jak prakticky provádět základní povinnosti - například jak vykonávat denní modlitby, jak se postit apod. Korán o těchto věcech hovoří pouze obecně, a tak, postupným shromažďováním praktických naučení, Muhammedových výroků a postojů k nejrůznějším otázkám, vznikl druhý základní pramen islámského práva – *sunna*, která po Prorokově smrti napomohla ke správnému pochopení koránských pasáží.⁸⁷

Než došlo k systematickému utřídění a k písemnému zaznamenání *sunny* do závazné podoby jako ji známe dnes, byla nejprve, pomocí svědectví Muhammadových současníků, předávána z generace na generaci. Každá jednotlivá zpráva o svědectví se nazývá *hadith*⁸⁸. Jde o ne příliš dlouhý příběh, krátkou vzpomínku o pár řádcích, ale najdou se hadíthy, které zabírají i několik stran.⁸⁹

Podle názvu by se na první pohled mohlo zdát, že *sunnu* uznávají pouze sunnitě, ale i pro šíity jsou tyto zvyklosti vlastní. Směry se od sebe odlišují pouze v pojetí, které z tradic pokládají za pravé, většina je však přijímaná na obou stranách bez výhrad.⁹⁰

⁸⁴ Sunna znamená v arabštině původně zvyklost, obyčej, tradici a již za Muhammedova života se toto slovo běžně používalo k označení správného způsobu chování.

⁸⁵ Tamtéž, s. 74.

⁸⁶ PELIKÁN, Petr. *Sunna: pramen islámského práva*. Praha: Vodnář, 1997, s. 74.

⁸⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 29, s. 48.

⁸⁸ Slovo hadíth znamená novinu, hovor, vyprávění, v úzkém náboženském významu označuje jednotlivou zprávu nebo i celou tradici.

⁸⁹ PELIKÁN, Petr. *Sunna: pramen islámského práva*. Praha: Vodnář, 1997, s. 75-76.

⁹⁰ Tamtéž, s. 76.

3 ZÁKLADY ISLÁMSKÉ VĚROUKY

Někdy dochází k mylnému označení islámských věřících za „muhamedány“, ale muslimové neuctívají Muhammeda a nepohlížejí na něj jako např. křesťané na Ježíše Krista⁹¹ či ostatní vyznavači jiných náboženství na své vůdce. Muslimové uctívají pouze Alláha – svého Stvořitele, Muhammed byl pouhý smrtelník pověřený Alláhem k předání Svého slova ostatním. Za prvotního zakladatele islámu rovněž považují Alláha již za časů Adamových.⁹² Proto je tedy úplně prvním základem islámu poznání Stvořitele a víra v Něho.

„Nejvyšším pánem celého světa a Tvůrcem všeho je Alláh. Protože je tak veliký a liší se od jiných bytostí, může Ho člověk poznat pouze skrze přemýšlení a skrze poselství, které od Něj pocházejí. Existuje neustále a Jeho ohromná moc působí všude, na světě. Člověk musí uvěřit v Jeho existenci, protože všechno ve světě dokazuje, že Stvořitel existuje.“⁹³

3.1 Alláh (Stvořitel, Bůh)

Hlavním rysem islámu je přísný monoteismus a nepřipouští se zde tudíž možnost, že by nějaká jiná bytost mohla být rovna jakýmkoliv způsobem jedinému Bohu. Každý člověk by proto měl znát a věřit tomuto:

*„On Bůh je jedinečný,
Bůh sám o sobě vděčný.
Neplozil a nebyl zplozen
A není nikoho, kdo je mu roven.“⁹⁴ (112:1-4)*

Tuto ideu jedinství boží zastával Muhammed neměnnou po celou dobu svého učení. S vývojem jeho myšlení a podle okolní situace se však lišil důraz na boží atributy, což je patrné z jednotlivých koránských období. Zatímco v raném období je patrná idea Boha jako tvůrce dobrotivosti, dárce věcí a vůdce, který nás vyvádí z bloudění na správnou cestu, postupem času je pak více zdůrazněna vševědoucnost a všemohoucnost Boha, což se odráží

⁹¹ Islám chová ve váženosti i Ježíše Krista, na rozdíl od křesťanství ho nepovažuje za mesiáše, ale stejně jako Muhammeda ho považuje za proroka.

⁹² ‘ABD AL-‘ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 22-23.

⁹³ ‘ABD AL-‘ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 17-18.

⁹⁴ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 160.

v devadesáti devíti překrásných jménech (jako například Milosrdný, Slitovný, Mocný, Mohutný, Stvořitel, Dárce aj.), pomocí kterých muslimové označují boží atributy.⁹⁵ „*Tato jména recitují zbožní věřící, probírající zrnka růžence a jejich kaligrafický soupis je častým ozdobným prvkem v uměleckých dílech.*“⁹⁶

3.2 Víra (*ímán*)

Jak už bylo dříve zmíněno, islám považuje za úplně první základní článek víry skutečnost existence jediného Boha, který společně s dalšími články tvoří nedílnou součást v životě každého věřícího muslima. Základní články víry v islámu jsou rovněž považovány za základní články islámského práva a jejich podstatu nacházíme v Koránu.

Nestačí však jenom pouhé vyznání víry v Jedinečnost skutečného Stvořitele a jeho posledního posla Muhammeda. Člověk, který víru vyznává, ale neuplatňuje ji v praxi, tak ve skutečnosti žádnou víru nemá a sám sebe podvádí.⁹⁷ „*Pravými věřícími jsou:*

1. *Ti, kdo věří ve Stvořitele, v Jeho anděly, Jeho Knihy završené Koránem, v Jeho posly, v Den posledního soudu a v absolutní vědění a moudrost Stvořitele.*
2. *Ti, kdo vždy věří ve Stvořitele a chovají v Něj neotřesitelnou důvěru.*
3. *Ti, kdo Boží cestou užívají to, co jim Bůh dal formou bohatství, života, zdraví, vědění, zkušenosti atd.*
4. *Ti, kdo pravidelně dodržují denní modlitby a rovněž i páteční a sváteční shromáždění.*
5. *Ti, kdo platí náboženskou daň ve prospěch těch, kdo na ni mají oprávnění.*
6. *Ti, kdo vyzývají k dobru a právu a potírají nespravedlnost a špatnost všemi zákonnými prostředky.*
7. *Ti, kdo poslouchají Alláha a Jeho posla Muhammeda a ctí rostoucí sílu víry, když se recituje Korán, a pokoru v srdci, kdykoli se vysloví jméno Stvořitele.*
8. *Ti, kdo milují stvořitele a Jeho posla nadevše a milují své bližní upřímnou zbožnou láskou.*
9. *Ti, kdo milují své blízké i vzdálené sousedy a prokazují skutečnou laskavost svým hostům, zvláště pak cizincům.*
10. *Ti, kdo mluví pravdu a mluví dobře nebo mlčí.*⁹⁸

⁹⁵ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 85-86.

⁹⁶ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 63.

⁹⁷ ‘ABD AL-‘ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 77.

3.2.1 Povinnosti vůči Bohu - pět pilířů víry

Plněním náboženských povinností dává člověk najevo svůj vztah k Bohu. Za hlavní projevy víry jsou dodnes považovány tyto znaky: *vyznání víry* v jednoho Boha a jeho Proroka, každodenní *modlitba*, příspěvek na chudé – *almužna*, každoroční měsíční *půst* a alespoň jedenkrát za život vykonaná *pout'* do Mekky. K ustanovení těchto základních pravidel islámu došlo již v původní muslimské obci na základě Koránu a sunny a souhrnně se označují jako **pět pilířů víry**.⁹⁹ Pouze v případě dodržování všech těchto praktik dospějí muslimové k vysokému stupni poznání.

Někteří autoři pak zahrnují mezi základní znaky víry i šestý pilíř – *džihád*.

- **Vyznání víry (*šaháda*)**

*Šaháda*¹⁰⁰ je velice jednoduchá a dá se shrnout pouhými dvěma slovy. První slovo *Alláha* znamená víru v jediného Boha a tedy první povinnost každého muslima. Druhé slovo *Muhammed*, znamená přihlášení se k poslednímu, definitivnímu prorokovi, který dal Arabům jejich posvátnou knihu – Korán.¹⁰¹ Celý život muslima je tak spojen s krátkou větou *Ašhadu an lá iláha illá 'lláh wa uhammadan rasúlu 'lláh* - „Vyznávám, že není božstva krom Boha a Muhammed je posel Boží“. Z první části je patrné zařazení islámu do skupiny monoteistických náboženství, druhá část pak ukazuje na Muhammedovo prorocké poslání a obsahuje tedy víru ve zjevený Korán.¹⁰²

„*Chce-li se nevěřící stát muslimem, musí pronést šahádu. Při tom je samozřejmě důležitá upřímnost a poctivost záměru.*“¹⁰³ U konverze k islámu bývá obvykle přítomen významný islámský činitel, postačí ale i pronesení *šahády* za přítomnosti dvou svědků a to doložit písemným záznamem. Vyznávat víru se pak stává povinností všech muslimů při každodenních modlitbách.¹⁰⁴

„*Věřící jsou věru ti, jichž srdce se zachvívají, když Boha je vzpomínáno, jichž víra se znásobí, když přednášena jsou jim Jeho znamení, a na pána svého spoléhají, modlitbu*

⁹⁸ 'ABD AL-'ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 45-46.

⁹⁹ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 275.

¹⁰⁰ Slovo *šaháda* znamená svědectví, dosvědčení, v moderní arabštině též vysvědčení či certifikát.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 268-269.

¹⁰² KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 92.

¹⁰³ Tamtéž, s. 92.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 92.

„dodržují a z toho, co jsme jim ušetržili, rozdávají. Toto jsou praví věřící, pro ně jsou připraveny hodnosti vysoké u Pána jejich i odpuštění i příděl štědrý.“¹⁰⁵ (8:2-4)

• **Modlitba (*salát*)**

Modlitba má v islámu, stejně jako ve všech monoteistických náboženstvích, velmi důležitý význam. Jde o jedinou závaznou podobu islámské bohoslužby a vykonávat ji je tedy povinností každého muslima, který je duševně zdravý a relativně zralý - tedy alespoň ve věku puberty.¹⁰⁶

Aby byla modlitba platná, musí být prováděna, bez ohledu na místo a národnost věřících, vždy v arabštině a je při ní nutné dodržet určité stanovené podmínky. Významnou roli hraje obzvláště čistota těla – *tahára*. „*Jde o čistotu tělesnou, morální a rituální v jediném celku.*“¹⁰⁷ Jejím opakem je poskvrnění, které se dělí na *těžké*, kam spadá pohlavní styk, vyměšování spermatu, menstruace a šestinedělí a na *lehké*, které je způsobeno dotykem nečisté věci (např. alkoholu, krve, výkalů aj.), ale i spánkem, konáním potřeby, dotykem opačného pohlaví či pohlavních orgánů. Při lehkém znečištění není povoleno vykonávat modlitbu a dotýkat se Koránu, ve stavu těžkého znečištění pak není ani přípustné pobývat v mešitě¹⁰⁸ a přednášet Korán. Znečištění lze odstranit, jak uvádí Korán v sůře *Prostřený stůl*, očistným omytím.¹⁰⁹

„Vy, kteří věřit! Když se chystáte k modlitbě, umyjte si své obličejy i ruce své až k loktům a otřete si hlavy své a nohy své až ke kotníkům!

A jste-li potřísněni, očistěte se! Jste-li nemocní nebo na cestách či přišel-li někdo z vás ze záchodu a nebo jste měli styk s ženami – a nenaleznete-li vodu- omývejte se drobným jemným pískem a otřete si jím obličejy své i ruce své.“¹¹⁰ (5:6)

K ostatním podmínkám pak patří čistota místa, náležité odění, zaujetí správného modlitebního směru, znalost modlitebních časů a v neposlední řadě zbožné předsevzetí.

¹⁰⁵ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 484.

¹⁰⁶ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 264.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 93.

¹⁰⁸ Sakrální stavba sloužící k výkonům bohoslužeb, k různým shromážděním, jednáním, soudním procesům, ale i k výuce a studiu teologie. Nenajdeme zde žádné obrazy, sochy apod., ale pouze kaligraficky znázorněné citáty z Koránu.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 93.

¹¹⁰ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 601.

K modlení může docházet nejen v mešitě, ale na jakémkoliv místě, které je čisté, tedy rovněž neposkvrněné. Pod pojmem náležité odění je myšleno zakrytí stydkým míst – u mužů jde o oblast mezi pupkem a koleny, u žen je to pak celé tělo s výjimkou obličeje a rukou od zápěstí a chodidel. Další důležitou podmínkou *salátu* je zaujetí správného modlitebního směru a to k Mekce. V mešitách je tento směr označen výklenkem zvaným *mihráb*.¹¹¹ Znalost časů modliteb je pak naprosto nezbytná k vykonání každodenní modlitby. Muslimové se modlí pětkrát denně vždy v konkrétní dobu – za úsvitu, v poledne, odpoledne, při západu slunce a večer. K *salátu* jsou věřící svoláváni hlasem muezzina z minaretu¹¹² - dnes už často dochází k svolávání prostřednictvím hlasového záznamu z reproduktoru.¹¹³

- **Almužna (*zakát*)**

Slovo *zakát* se dá jen ztěžka vysvětlit, neexistuje žádný výraz, který by přesně vystihoval tento koránský termín. Almužna představuje jakési propojení mezi dobročinností a vděčností, ale i ještě něco navíc. Je to povinnost nařízená Bohem a muslimové ji vykonávají v zájmu celé společnosti, jde tedy o propojení s duchovními a morálními motivy.¹¹⁴

Zakát se odvádí každoročně ve výši minimálně dvě a půl procenta z celkové hodnoty svého majetku. Člověk ho platí pouze z čistého přebytku a osobní náklady rodiny mají vždy přednost. Placení almužny je součástí Božího zákonodárství a je tedy povinností každého muslima tomuto závazku dostát. Nikdo by se však neměl touto povinností pyšnit a měl by ji činit co nejneokázaleji. Pokrytectví a touha po slávě všechny dobré skutky ruší.¹¹⁵

Oprávněným příjemcem *zakátu* je pak ten, kdo nemá prostředky na pokrytí nejnnutnějších potřeb nebo má na konci roku méně majetku, než je stanovená hranice pro platbu almužny. *Zakát* lze rozdělovat přímo jednotlivcům, dobročinným organizacím a institucím, které o nemajetné pečují nebo také formou stipendií studentům a badatelům.¹¹⁶

¹¹¹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 96-97.

¹¹² Věž mešity, z jejíhož vrcholu svolává muezzin pětkrát denně věřící k modlitbě.

¹¹³ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 264.

¹¹⁴ ABD AL-'ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 107.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 109-110.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 111

- **Půst (*sawm*)**

Muhammad zavedl půst na jaře již v roce 624 a znamená naprosté odmítání potravin, nápojů, intimního styku a kouření po třicet dní měsíce ramadánu. Na rozdíl od křesťanských a židovských způsobů postění, trvá *sawm* od úsvitu do západu Slunce. Povinnost dodržovat půst platí pro každého dospělého člověka, který je duševně i tělesně zdravý. Povinnosti jsou zbaveny malé děti, staří a nemocní lidé, těhotné a kojící ženy, ale i ti, kdo vykonávají těžkou fyzickou práci a lidé na cestách. Je-li půst zanedbán, je možné ho nahradit později.¹¹⁷

Před začátkem ramadánu musí dát muslim najevo, že půst vykonává jako důkaz poslušnosti a vděčnosti vůči Stvořiteli a musí vyslovit zbožné předsevzetí. Je-li půst úmyslně porušen bez řádného důvodu, je nezbytné tento hřích odčinit. Jsou dvě možnosti, jak toho dosáhnout. První možnost představuje šedesát dnů půstu po sobě, druhá pak nasycení šedesáti osob a držení půstu po počet dnů, které se musí rovnat počtu dnům, kdy byl půst porušen.¹¹⁸

- **Pouť (*hadždž*)**

Posledním pilířem a tedy povinností každého muslima, je vykonat alespoň jedenkrát za život velkou pouť do Mekky - *hadždž*. Povinnost platí pro každého člověka, bez ohledu na pohlaví, který je tělesně i duševně zdravý a oplývá finančními prostředky na cestu. Neplatí ale pro otrocky a ženy bez mužského příbuzného, který by je doprovodil. Je-li člověk nemocný a má dostatek finančních prostředků, může pouť vykonat skrze svého zástupce, kterému hradí výlohy spojené s cestou.¹¹⁹

Pouť je možné uskutečnit pouze v tzv. poutním měsíci - tedy *ramadánu* - a po její dobu je nutné vykonat celou řadu rituálů nařízených Bohem. V první řadě se věřící uvede do stavu posvěcení – *ihrámu*. Ženy se obléknou do bílých šatů bez lemování kryjících i hlavu, mužský šat je tvořen dvěma nesešitými pruhy bílého plátna, z nichž jeden si ovinou kolem boků a druhý pak přehodí přes levé rameno. Po celou dobu *ihrámu* pak není povoleno se holit, česat, stříhat si vlasy a nehty, používat parfémy nebo mít pohlavní styk.¹²⁰

Po příchodu do Mekky musí poutník sedmkrát obejít Ka'bu a přitom pozdravit černý kámen tak, že se ho dotkne a dokonce ho i políbí. Pak se chodí po planině a následuje výstup na vrch milosti, kde se poutníkovi dostane odpuštění hříchů. Dále je nutné na posvátných

¹¹⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 107-108.

¹¹⁸ 'ABD AL-'ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 106-107.

¹¹⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 110.

¹²⁰ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 275-276.

místech okolo Mekky vykonat další řadu obřadů, jako je například kamenování d'ábla či slavnostní obětování zvířat, která muslimové obětují výměnou za smír a za svá provinění. Na konci druhého týdne se znovu obchází Ka'ba a následuje velká závěrečná modlitba.¹²¹

Hadždž není jenom významná duchovní událost jednotlivce, ale má i velký vliv ve společenském a kulturním životě muslimů. Právě zde se všichni věřící setkávají, objímají, ovlivňují a pout' do Mekky tak spojuje celý muslimský svět.¹²²

• **Džihád**

Pojem *džihád* jako takový, je součástí jak islámské věrouky, tak i právní teorie. Umírněnější výklady zastávají názor, že *džihád* je vše, co posiluje individuální a kolektivní zbožnost a znamená tedy především bezchybné a vroucné plnění všech předchozích náboženských povinností. Naproti tomu jej někteří, zejména šíitské skupiny, vyzdvihují jako poslední, šesté, pravidlo vyznání víry, které představuje aktivní šíření islámu, a to třeba i silou.¹²³

Nejasný význam *džihádu* pramení již od samých počátků islámu. V mekkánském období, kdy se obrácení na stezku Boží soustředilo především na individuální otázku zbožnosti, se *džihád*, jako násilné šíření víry, zakazoval. Teprve v Medíně, když vznikla *umma* a s ní také politické ambice, se toto šíření víry stalo jedním ze základních opatření nové obce. Postupem času se tak pojetí *džihádu* stávalo stále více právním a ideologickým problémem a musela zasáhnout islámská právní věda, která mu jasně vymezila místo v systému islámu.¹²⁴

Podle islámské víry a klasické právní vědy, tedy na základě Koránu, sunny a šarí'y, je možné *džihád* chápat jako všestranné úsilí, o co nejúspěšnější rozvoj, upevnění a rozšíření islámu, při kterém je možno volit jak mírové, tak i násilné prostředky, díky čemuž by vznikl ideální stav, jenž by měl být cílem celého lidstva, a to Boží vláda. *Džihád* je tedy vzorové chování, které znamená jak válku či boj za územní šíření islámu, tak i cestu ke spáse a trpělivé přesvědčování nevěřících o Boží zvěsti a je proto rozdělen do čtyř rovin takto:

- Džihád srdcem – prohlubování osobní zbožnosti, přemáhání hříchu a pokušení.

¹²¹ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 275-276.

¹²² HAERI, Šajch Fadhalla. *Základy islámu*. Olomouc: Votobia, 1997. s. 66.

¹²³ MENDEL, Miloš. *Džihád. Islámská koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 2010, s. 32.

¹²⁴ Tamtéž, s. 33.

- Džihád jazykem – šíření Pravdy misijní činností, poukázání na špatnosti.
- Džihád rukou – charitativní činnost.
- Džihád mečem – prosazování islámu pomocí násilí a obrana proti nepříteli.¹²⁵

V křesťanském světě byl *džihád* a stále ještě je, mylně chápán pouze jako „svatá válka - boj“ a není spjat s misijní činností či snahou dosáhnout mravní a náboženské dokonalosti bojem se sebou samým.¹²⁶

Představa západních zemí, které vnímají džihád jako trvalou hrozbu násilí, má pak na opačné straně podobu nedůvěry vůči křesťanství, pramenící z křížových výprav, která zůstávají stále na islámském Východě živým obrazem.¹²⁷

3.3 Zbožnost (*birr*)

Tento další v islámu často zmiňovaný pojem, je často chápán špatně i samotnými muslimy, kteří jej vnímají pouze jako konání stanovených úkonů jakými jsou např. modlitba, půst, placení almužny apod. Za zbožnost je však považováno jakékoliv mluvení či konání za účelem potěšit Boha a články víry jsou jen kouskem toho, co opravdu *birr* znamená. Například i poctivá práce, hledání vědění, společenská vlídnost, konání povinností, laskavost vůči členům rodiny a veškeré úkony, které člověk rád provádí, jsou vyjádřením zbožnosti.¹²⁸

„Zbožnost nespočívá v tom, že obracíte tváře své směrem k východu či západu, nýbrž zbožný je ten, kdo uvěřil v Boha, v den soudný, v anděly, Písmo a proroky a rozdává z majetku svého a ten, kdo modlitbu dodržuje a almužnu udílí. A zbožní jsou ti, kdož úmluvy své dodržují, když je jednou uzavřeli a v protivenství, v neštěstí a v dobách násilí jsou trpěliví – to jsou ti, kdož víru pravou mají, a to jsou bohabojní.“¹²⁹ (2:177)

Zbožnost je tedy založena především na silné víře, musí zasahovat myšlení a jednání každého člověka a pronikat jeho individuálním i společenským životem. Jen takový jedinec má pak zaručený mír v duši.¹³⁰

¹²⁵ Tamtéž, s. 33-34.

¹²⁶ Tamtéž, s. 35.

¹²⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 116.

¹²⁸ *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 52.

¹²⁹ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 463.

¹³⁰ ‘ABD AL-‘ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 47.

4 ETIKA, MORÁLKA A OSOBNOST V ISLÁMU

V této části práce se zaměříme na osobnost člověka z hlediska islámu, přiblížíme si, jak velkou roli v jeho životě zaujímá etika a morálka a co pro něj tyto dva pojmy představují. V první řadě si ale vysvětlíme, jaký je rozdíl mezi etikou a morálkou.

Etika a morálka, jak se na první pohled zdá, vyjadřují přibližně totéž, ale v zásadě se od sebe liší. Jako *morálku* označujeme způsoby jednání jednotlivce ve společnosti a předpisy, kterými se řídíme – mluvíme o zvycích, obyčejích, normách, zákonech atd. Morálku bereme tedy jako něco, co nám pomocí předem daných schémat usnadňuje naše rozhodování, jednání a současně tak reguluje způsob našeho života a plní funkci regulativní. *Etika* nám zase pomáhá uvažovat o správnosti morálky a jejich předpisů. Legitimizuje a řeší tedy oprávněnost požadavků morálky v závislosti na situaci.¹³¹

Velice zjednodušeně tedy můžeme říct, že morálka nám předává normy a etika určuje, zda jsou a za jakých okolností požadavky těchto morálních norem oprávněné a tudíž spravedlivé.

4.1 Morální systém islámu

Morální systém islámu se odvíjí od určitých základních článků víry a zásad. Ty se někdy vyjadřují pomocí *kladných závazků*, které je nutno dodržovat a někdy i pomocí *zákazů činnosti*, kterým je naopak nutno se vyhnout. Tak či onak, jejich záměrem je dopomoci člověku ke zdravému myšlení, mírné duši, silné osobnosti a zdravému tělu, a tak islám, v zájmu uspokojení lidských potřeb, stanovil pět kladných závazků - dříve již zmíněných pět pilířů víry. Jako preventivní opatření, chránící člověka před nerozumem, požitkářstvím a pokušením pak slouží určité zákazy týkající se jídla a pití (zákaz opojných látek, zákaz masa a výrobků z vepřů aj.), odpočinku (zákaz hazardu) a pohlavního života (zákaz nemanželského pohlavního styku, zákaz vyzývavého oblečení aj.).¹³²

„Rozsah morálky v islámu je tak souvislý a obsažný, že současně spojuje víru ve Stvořitele, formy uctívání, duchovní pozorování, společenské chování, rozhodování, intelektuální zájmy, spotřební zvyky, způsob mluvení a všechny ostatní oblasti lidského

¹³¹ EMMERT, František, et. al. *Odmaturuj ze společenských věd*, Brno: DIDAKTIS, 2004.

¹³² ‘ABD AL-‘ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 63-65.

života.¹³³ Tento obrovský morální rozsah je naprosto zřetelný v každém textu Koránu a je tedy velmi obtížné ho nějakým způsobem utřídit.¹³⁴

4.1.1 Islámské právo – Šarí'a

Klasické islámské právo (*fiqh*) se zrodilo již v počátku vlády Abbásovců (750-935), postupem času pak vznikaly klasické právní školy, které daly základ náboženskému zákonu - šarí'y.¹³⁵ Slovo *šarí'a* znamená původně v arabštině cestu vedoucí k prameni vody a v tradičním islámském právu je chápána jako soubor norem platných pouze pro muslimy. Tento právní kodex však zahrnuje mnohem víc, než jsme zvyklí si pod pojmem právo představit. Šarí'a tak není jednoznačný pojem a jen stěží se hledá nějaká definice, která by ji mohla zcela vymežit.¹³⁶ Většina autorů se však shodne na některých znacích šarí'y jako jsou božský původ a naprostá univerzálnost práva. Kropáček ji např. označuje za souhrn Božského řádu přikázaného lidstvu, který prostupuje naprosto celý způsob našeho života.¹³⁷

Právní řád lze vymežit do tří kategorií. První vymezuje vztah člověka k Bohu – sem spadají základní povinnosti muslima vůči Stvořiteli, tj. pět pilířů víry. Druhá kategorie, hodnotí vztah člověka k člověku nebo ke společnosti a zabývá se majetkovým, rodinným a dědickým právem. Poslední kategorii pak tvoří trestní právo, které určuje, co je zakázané nebo nevhodné a stanovuje tresty.¹³⁸

Z náboženského hlediska, pak lze pomocí právního systému klasifikovat lidské činy do pěti tříd na:

1. „činy povinné podle Koránu, a to individuálně (např. modlitba, půst) nebo nekolektivně (džihád). Zanedbávání takovéto činnosti je trestným činem před Bohem a zákonem;
2. činy doporučené na základě hadíthů; nemají být bezdůvodně opomíjeny;
3. činy indiferentní, nepřikázané ani nezakázané,
4. činy zavrženíhodné; je třeba se jich vystríhat, i když nejsou trestné.
5. činy zákazné, tedy hříšné a trestné.“¹³⁹

¹³³ 'ABD AL-'ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 68.

¹³⁴ Tamtéž, s. 68.

¹³⁵ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 284.

¹³⁶ MENDEL, Miloš. *Džihád. Islámská koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 2010, s. 27.

¹³⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 117.

¹³⁸ MENDEL, Miloš. *Džihád. Islámská koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 2010, s. 27-28.

¹³⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 124-125.

Je patrné, že předchozí stupnice hodnotí vztah člověk - Bůh, naproti tomu v oblasti věcného práva, existuje jiná stupnice, která se používá jen pro vztahy mezi lidmi a která dělí právní úkony do čtyř kategorií podle platnosti úkonů na:

1. „správný, platný;
2. „nefér“, vyhovující a platný formálně, ale související s něčím nepatřičným;
3. „zkažený“, nevyhovující po formální stránce; úkon lze zrušit nebo napravit;
4. neplatný.“¹⁴⁰

Tato druhá stupnice však musí vždy zohledňovat stupnici sankciovanou Boží vůlí.¹⁴¹ „Tím, že islám stanovil Boží spokojenost jako cíl lidského života, dosáhl nejvyššího možného měřítka morálky.“¹⁴² Tímto ustanovením dodává islám morálním normám také stálost a člověka tak přinutí, aby je dodržoval i bez vnějšího tlaku.¹⁴³

• Lidská práva

V dnešní době jsou často islámské národy vnímány jako necivilizované a neschopné dodržovat lidská práva, čímž dochází k častým a velmi citlivým diskusím.

Na první pohled by se mohlo zdát, že lidská práva jsou v islámu „novým pojmem“, který se začal brát na zřetel, až když byla v roce 1981 v Paříži schválena *Všeobecná islámská deklarace lidských práv*. Hned na začátku deklarace se však můžeme dočíst, že se zakládá na Koránu a sunně a její ustanovení jsou tedy přejatá z náboženského zákona.¹⁴⁴ Z toho vyplývá, že islám nepohlíží na lidská práva jako na pravidla ustanovená na základě společného konsensu, ale jako na zjevené zákony od samotného Stvořitele, které nejdou za žádných okolností změnit. Každý, kdo se pak prohlašuje za muslima, by je měl přijmout, uznat a prosazovat.¹⁴⁵

Mezi základní lidská práva v islámu patří:

1. Právo na život

Islám toto právo zaručuje všem, včetně nenarozených dětí, které chrání zákazem potratů. V případě trestu za vraždu či šíření zla na zemi, smí soud udělit trest smrti.

¹⁴⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 126.

¹⁴¹ Tamtéž, s.126.

¹⁴² *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 35.

¹⁴³ Tamtéž, s. 35.

¹⁴⁴ KÜNG, Hans. *Křesťanství a islám*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998, s. 72.

¹⁴⁵ *Lidská práva v islámu*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2006, s. 5.

V případě zabití se však rozlišuje mezi vraždou a usmrcením v rámci spravedlnosti.

2. Právo na bezpečný život

Toto právo nám ukládá v případě ohrožení či nemoci druhého člověka zachránit mu život, bez ohledu na jeho národnost, rasu či barvu pleti.

3. Úcta k ženám

Třetí bod islámské legislativy nám přikazuje respektovat cudnost ženy a ochraňovat ji za všech okolností. Muslim se nikdy nesmí dopustit násilí na ženě a nesmí udržovat mimomanželské vztahy.

4. Právo na základní životní úroveň

Toto právo znamená, že je-li jedinec v tíživé situaci a požádá nás o pomoc, jsme mu povinni ji poskytnout opět bez ohledu na jeho národnost, rasu či barvu pleti.

5. Právo na svobodu

Islám jasně odmítá obchod s otroky a podporuje jejich osvobození – muslimové měli propouštět otroky na svobodu jako pokání za hříchy.

6. Právo na spravedlnost

Muslimové musejí být spravedliví ke všem lidem i ke svým nepřítelům.

7. Rovnost lidských bytostí

Islám uznává absolutní rovnost mezi lidmi, jelikož všichni lidé jsou si navzájem bratry a sestrami, které Alláh stvořil z jednoho muže a jedné ženy.

8. Právo spolupracovat a nespolečně pracovat

Toto právo je založené na zásadě, která říká, že si máme navzájem pomáhat ve zbožnosti a ctnosti a naopak si nepomáhat v hříchu a nespravedlnosti. Věnuje-li se člověk tedy vznešené a ctnostné práci, má právo očekávat od muslima pomoc.¹⁴⁶

Mimo tato základní lidská práva rozeznáváme ještě práva občanů islámského státu, kam patří: *Bezpečnost života a majetku; Ochrana cti; Posvátnost a bezpečnost soukromého života; Bezpečí osobní svobody; Právo protestovat proti tyranii; Svoboda vyjadřování; Svoboda sdružování; Svoboda svědomí a přesvědčení; Ochrana náboženského cítění; Ochrana před svévolným uvězněním; Právo na základní životní potřeby; Rovnost před právem; Vládcí podléhají zákonu; Právo zúčastnit se na státních záležitostech.*¹⁴⁷

¹⁴⁶ *Lidská práva v islámu.* Praha: Islámská nadace v Praze, 2006, s. 7-22.

¹⁴⁷ *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 67-70

• Rodinné právo

Rodinné právo se opírá přímo o podrobné pokyny v Koránu. V manželském právu je vidět patrný vliv židovství, zejména pak v ustanovení zakazující sňatek mezi blízkými příbuznými, stanovující čekací dobu pro vdovy a rozvedené nebo povolení čtyř legálních manželek.¹⁴⁸

Základem islámské rodiny je pokrevní pouto či manželský závazek a tudíž ani adopce nevytváří v islámském smyslu rodinu, která je budována na opravdu pevných základech tak, aby bylo zabezpečeno její dlouhé a pevné trvání. Manželství a rodina mají v islámu důležité postavení, každý jedinec směřuje tímto směrem, proto se na něj zaměříme v následující části.¹⁴⁹

Manželství

Manželství hraje v životě každého muslima významnou roli. Tato instituce, kde se muž a žena vzájemně doplňují a vytvářejí harmonii a rovnováhu, je podle islámu nejvyšším cílem. Příslušníci opačného pohlaví spolu mají v dospívání zakázáno komunikovat, a tak svatbu sjednávají příbuzní budoucích partnerů.¹⁵⁰

Svatební obřad je prostý a jedná se o uzavření, zpravidla písemné smlouvy mezi ženichem a zástupcem (wálí) nevěsty. Tuto funkci zastává nejčastěji nevěstin otec či jiný muž z otcovy strany, případně soudce. Přítomni jsou dále dva plnoprávní svědci.¹⁵¹ Oslava svatby nastává po podpisu smlouvy a často trvá i několik dní.¹⁵²

Islámská víra přechází na potomstvo z otce, proto mohou muži mít více manželek i jiného vyznání, ale pouze křesťanku nebo židovku - „ženu Knihy“. Naproti tomu ženy mohou mít pouze jednoho manžela a to muslima.

„*Manželství zaniká úmrtím, rozvodem, vykoupením se z manželství, nebo prohlášením soudce, že sňatek je neplatný.*“¹⁵³ Právo na rozvod má dle zákonů muž i žena, ale snadněji jej dosahují muži. Manželství nejčastěji končí zapuzením, to ale může být i odvolatelné, či propuštěním ženy mužem.¹⁵⁴

¹⁴⁸ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 104.

¹⁴⁹ ‘ABD AL-‘ÁTÍ, Hammudah. *Zaostřeno na islám*. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010, s. 122.

¹⁵⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 127

¹⁵¹ Tamtéž, s. 127.

¹⁵² Tamtéž, s. 127.

¹⁵³ Tamtéž, s. 128.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 128.

Jak už bylo dříve zmíněno, islámské právo povoluje polygynii - mnohoženství. Korán muslimům dovoluje, aby přijali do manželství až čtyři ženy, ale musí s nimi, co se především majetkové stránky týče, nakládat stejně. Tento model panoval hojně dlouhá léta až do poloviny 20. století, v dnešní době je již mnohoženství na ústupu a panuje názor na monogamní manželství.

„Bojíte-li se, že nebudete spravedliví k sirotkům...berte si za manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři; avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu nebo ty, jimiž vládnu pravice vaše. A tak se nejlépe vyhnete odchýlení. A dávejte ženám obvěnění jako dar; jestliže vám z laskavosti dají něco z toho, tedy toho užijte ve zdraví a spokojenosti.“¹⁵⁵ (4:3)

4.1 Etika v islámu

Není pochyb o tom, že se Arabové dostali prostřednictvím Muhammeda na úroveň etického náboženství, které se zakládá na víře v jediného Boha. Hned od začátku byl islám náboženstvím étosu, který klade hlavně důraz na lidskost a spravedlnost. I v islámu existuje společný étos humanity a nejde jen o náboženství zákona.¹⁵⁶

Islámská etika přisuzuje mravní normy výhradně vůli Boží. Často však bývá zastíněna propracovanými právními normami šaríj. Je ale nutno si uvědomit, že Korán přináší i množství morálních výzev (např. výzva k upřímnosti, vlídnosti, štědrosti, zdvořilosti atd.), které se v textu prolínají s obyčejnými úkony a jsou tak z právního hlediska těžce uchopitelné. V sedmnácté a v šesté súře pak lze spatřovat deset až dvanáct příkázání Koránu.¹⁵⁷

„Pojďte sem, abych vám sdělil to, co Pán váš vám zakázal! Nepřidružujte k Němu nic, buďte laskaví k rodičům, nezabíjejte z nedostatku děti své, vždyť jsme ušetřili nezbytné pro vás i pro ně! Strážte se smilstva veřejného i tajného, nezabíjejte nikoho, koho Bůh vám přikazuje – snad budete rozumní!“¹⁵⁸ (6:151)

¹⁵⁵ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 521.

¹⁵⁶ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 279.

¹⁵⁷ KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s.r.o., 2011, s. 147.

¹⁵⁸ HRBEK, Ivan. *Korán*. Academia, 2000, s. 437.

5 VÝVOJ ISLÁMU Z HLEDISKA GEOGRAFIE

Současné životní podmínky muslimů pochopíme jen tehdy, vezmeme-li v úvahu všechny faktory, které ovlivňují jejich situaci. Jedním z nejdůležitějších faktorů, je dozajista geografické rozmístění muslimů.¹⁵⁹

Podíváme-li se na muslimský svět z demografického hlediska, zjistíme, že počet vyznavačů tohoto náboženství se v minulém století zásadním způsobem zvýšil. Jednotlivé státy se liší ve fázi růstu, například arabský svět čítal v roce 1900 zhruba 36 milionu obyvatel a o sto let později už šlo o 280 milionů. Díky vysoké porodnosti a nízké úmrtnosti v některých islámských regionech, roste počet obyvatel mnohem rychleji. Příčinou jsou však i jiné okolnosti. K největšímu růstu došlo na Arabském poloostrově, kde výraznou roli sehrálo i ropné bohatství, které přilákalo obrovskou vlnu pracovníků ze zahraničí.¹⁶⁰ Islám se tak pomalu, ale jistě, stal druhým nejrozšířenějším náboženským systémem na světě.

Při pohledu na mapu světa zjistíme, že se dnes více než miliarda lidí, žijících převážně v oblasti subtropického pásu, hlásí k islámu. V této souvislosti si můžeme položit otázku, jak je vůbec možné, že takto širokou oblast lidí s tak rozdílnou kulturou spojuje toto náboženství v jednu „velikou rodinu“?¹⁶¹

I když nejde o jasně vymezenou linii, přesto se najdou hmatatelné hranice. Svět islámu se rozkládá od Gibraltarského průlivu přes Sarajevo, Istanbul, severní Kavkaz a Kaspické moře až ke kazašským stepím, v Africe proniká až na jih od Sahary, od které se táhne ke dvěma Nilům. Obchází etiopský masiv až k oceánu, na východě se táhne od Džibuti a Zanzibaru ke Komorským ostrovům. Prolíná i do světa Asie - do Indie, odkud prochází až do tichomoří (Malajsie, Indonésie). Pouze Ameriku k tomuto muslimskému světu nepoutá dlouhodobý vztah. O vážnějších kontaktech lze hovořit až od roku 1945, kdy byla ukončena izolace západní polokoule od islámu.¹⁶²

¹⁵⁹ HAERI, Šajch Fadhalla. *Základy islámu*. Olomouc: Votobia, 1997. s. 202.

¹⁶⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Blízký východ na přelomu tisíciletí. Dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Praha: Vyšehrad, 1999, s. 35-36.

¹⁶¹ KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 267.

¹⁶² MÜLLER, Zdeněk. *Islám a islamismus. Dilema náboženství a politiky*. Praha: Academia, 2010, s. 28.

6 VYUŽITÍ TÉMATU VE VÝUCE

V této poslední kapitole bakalářské práce se zaměříme na to, jak by se *Pojetí etiky, osobnosti a morálky v islámu* dalo využít ve výuce Výchovy k občanství a Základů společenských věd a má-li vůbec smysl seznamovat s tímto tématem již žáky základních škol.

Etika a morálka jsou dva pojmy, které dnes běžně vnímáme jako něco, co od nás společnost očekává a na základě čeho bychom se měli chovat. Kolik z nás se však snaží zamyslet i nad původem oněch „morálních pravidel“ a nad tím, že každý stát, národ či náboženské vyznání vnímá tyto pojmy odlišně. Proč hned, když se nám něco nelíbí, je pro nás něco cizí, používáme slova jako „neetické“, „nehumánní“ apod. a nepodíváme se nejdříve proč tomu tak vlastně je? Je-li etika a morálka navíc spojena s náboženským duchem je obzvláště nutné se podívat hluboko do historie a vytvořit si na dané téma vlastní názor. Otázky týkající se náboženství jsou dnes i po několika stoletích a tisíciletích - od dob, kdy docházelo k formování základních náboženských principů - stále aktuální. My se teď zaměříme konkrétně na islám a jeho využití ve výuce.

Učebnice na základních školách už sice zahrnují kapitolu týkající se víry a náboženství, ale tomuto tématu jsou obvykle věnovány dvě stránky a je tedy jenom na konkrétním učiteli do jaké míry pokládá za důležité s žáky o daném tématu více hovořit. Proč se ale zabývat konkrétně islámem ve větší míře už na základních školách? Po krátkém zamyšlení zjistíme, že díky neustálému nárůstu muslimské populace je naprosto správné a vhodné seznámit se s islámskou kulturou a jejími zvyklostmi a mladí lidé by k tomu měli dostávat prostor ve školách. I přesto, že žijeme ve 21. století, dochází stále ke zbytečným předsudkům a vůči islámu pak obzvláště. S pomocí výuky se můžeme pokusit tuto skutečnost změnit.

Je pochopitelné, že žáky 7. tříd, kde bývá učivo obvykle vyučováno, nezahltíme kvantem informací, které nemohou vstřebat, ale proč je nenechat více přemýšlet? Pokusme se jim objasnit základní principy islámu například pomocí náboženství, se kterým jsou již obeznámeni, tedy křesťanstvím. Zkusme je nechat najít něco, co mají obě tato náboženství společná. Učivo můžeme vysvětlit i názornou formou a pustit žákům různé videozáznamy apod., díky kterým si žáci učivo lépe osvojí.

Ve výuce Základů společenských věd lze postupovat obdobně. Ovšem, díky mentální úrovni a znalostem studentů máme mnohem větší množství témat, kterými se můžeme zabývat. Za zmínku ale určitě stojí pohovořit o dnes velmi obávaném tématu, islamizaci

Evropy a s ní neustále narůstající „islamofobii“. Dále se zaměříme na práva a povinnosti národnostních menšin žijících na našem území. Neměli bychom také zapomenout na témata týkající se postavení žen v islámu a problematiku nošení šátků v nemuslimských zemích. Z politického hlediska poukážeme na rozkol uvnitř islámu a jeho následky a v neposlední řadě pak na témata vztahující se k islámskému terorismu atd. Studentům by měl být dán rovněž prostor pro vlastní vyjádření, je vhodné jim také umožnit vlastní výběr témat, která by je zajímala a kterým by se chtěli ve výuce věnovat.

V dnešní době existují v České republice dvě islámské nadace - v Praze a v Brně¹⁶³, na něž je v případě zájmu možné se obrátit. Za zmínku stojí i *Informační islámský server - sunna.cz*, který nabízí bezplatné informační přednášky o islámu nejen pro školy, ale i veřejnost. „*Hlavní témata přednášek jsou:*

- *Kdo je to Alláh?*
- *Lze považovat existenci Boha za vědecký fakt?*
- *Co je to islám?*
- *Žena a rodina v islámu.*
- *Islám vs. terorismus.*“¹⁶⁴

Tento server nabízí rovněž možnost exkurze pražské do mešity, což umožňuje studentům názornou a především zábavnou formou pomoci pochopit náboženskou rovinu islámu.

Výuka by studentům měla především ukázat, že témata spojená s náboženstvím nejsou jenom něčím, o čem se učíme, ale že se jedná o skutečnost, se kterou se leckdy můžeme i v současné české společnosti setkat. Je také nutné si uvědomit, že by nikdo neměl být za své náboženské vyznání odsuzován a stejně tak by jakékoliv myšlenky a názory ohledně vyznání víry neměly být nikomu a nikým podsouvány.

¹⁶³ Obě nadace zajišťuje Ústředí muslimských obcí.

¹⁶⁴ *Informační islámský server. Suna.cz* [online]. [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://sunna.cz/content/proskoly-verejnost>.

ZÁVĚR

Islám jako takový, je v dnešní době častým předmětem všech možných diskusí. Západní svět je skoro vším co nese ve svém názvu slovo islám, islámský atd., zastrašen a muslimský svět je podroben každodenní kritice. Již na samotný Korán je nahlíženo kriticky. I když nepatříme např. mezi křesťany, judaisty, buddhisty, jejich Písma a svaté knihy si nedovolíme urážet. Korán je naproti tomu často zavrhován lidmi, kteří jej v životě ani nedrželi v ruce a nesetkává se s pochopením, jaké by si dozajista zasloužil. Při bližším nahlédnutí do Knihy však zjistíme, že zde nacházíme praktické etické návody pro každodenní život a naše pocity záhy vystihují slova Dr. Steingasse, který o Koránu napsal, že je to: *„Dílo, které vyvolává dokonce i v neponaučeném čtenáři tak silné a zdánlivě nesladitelné emoce – ve čtenáři vzdáleném čase a navíc i duševním vývoji – dílo, které nejenže odstraňuje nechuť, se kterou nejspíše začal toto dílo číst, ale navíc mění tento odmítavý pocit na úžas a obdiv, takové dílo je nepochybně skvělým produktem lidské duše a představuje nanejvýš zajímavý problém každého přemýšlivého pozorovatele osudů lidstva.“*¹⁶⁵

Tyto negativní názory vůči islámu však pramení z neznalosti a nepochopení základních islámských principů a jeho práva. V této práci jsme se proto pokusili vytvořit ucelený a srozumitelný náhled do historie islámu a objasnili si, jaký význam sehrává v životě muslima víra a zbožnost, které se pak promítají do všech morálních norem islámu. Dále jsme se snažili poukázat na smysl pro spravedlnost, jenž je cílem tohoto náboženství a na to, že islám má stále moc smiřovat zdánlivě nesmiřitelné prvky, rady a tradice.

¹⁶⁵ *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009, s. 20.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

1. ARMSTRONG, K. *Islám*. Přel. J. Zámečník. Praha: Slovart, s. r. o., 2008. ISBN 978-80-7391-155-3.
2. HAERI, Š. F. *Základy islámu*. Přel. Kateřina Ferenčíková. Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-212-1.
3. HRBEK, I. *Korán*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0246-4.
4. KROPÁČEK, L. *Blízký východ na přelomu tisíciletí. Dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1999. ISBN 80-7021-298-5.
5. KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*. Praha: Vyšehrad. spol. s. r. o., 1996. ISBN 80-7021-168-7.
6. KROPÁČEK, L. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 2011. ISBN 978-80-7021-925-6.
7. KÜNG, H. *Křesťanství a islám*. Přel. J. Hoblík, L. Kropáček. Praha: Vyšehrad, spol. s. r. o., 1998. ISBN 80-7021-262-4.
8. KÜNG, H. *Po stopách světových náboženství*. Přel. E. Lajkepová, P. Kolmačka. Brno: CDK, 2007. ISBN 80-7325-059-4.
9. MENDEL, M. *Džihád. Islámská koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 2010. ISBN 978-80-7108-316-0.
10. MENDEL, M. *Islámská výzva. Z dějin a současnosti politického islámu*. Brno: Atlantis, 1994. ISBN 80-7108-088-8.
11. MÜLLER, Z. *Islám a islamismus. Dilema náboženství a politiky*. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1818-2.
12. PELIKÁN, P. *Sunna: pramen islámského práva*. Praha: Vodnář, 1997. ISBN 80-85889-13-7.

Doplňující literatura

13. ‘ABD AL-‘ÁTÍ, M. *Zaostřeno na islám*. Přel. K. Klusák. Praha: Ústředí muslimských obcí. Přepřacoval R. Hýsek. Praha: Islámská nadace v Praze, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4.
14. *Co jest islám?* Praha: Islámská nadace v Praze, 2009. ISBN 978-80-904373-0-2.
15. EMMERT, F., et. al. *Odmaturuj ze společenských věd*. Brno: DIDAKTIS, 2004. ISBN 80-86285-68-5.
16. *Lidská práva v islámu*. Přel. Robert Hýsek. Praha: Islámská nadace v Praze, 2006. ISBN 80-903196-2-9.

Elektronické informační zdroje

Informační islámský server. Suna.cz. [online]. [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://sunna.cz/content/pro-skoly-verejnost>.

SEZNAM PŘÍLOH

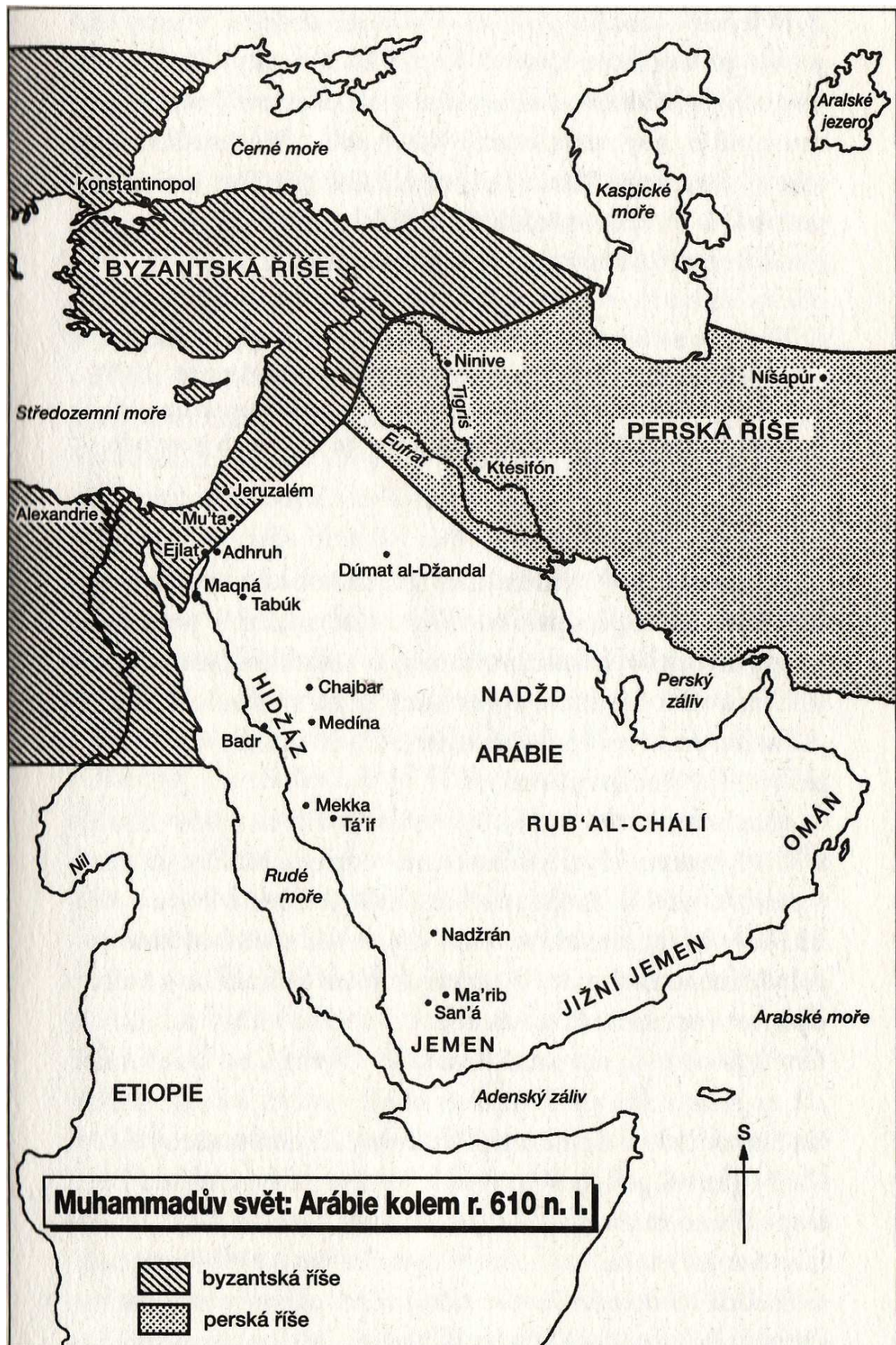
Příloha 1: Muhammadův svět: Arábie kolem r. 610 n. l.

Zdroj: ARMSTRONG, Karen. *Islám*. Praha: Slovart, s. r. o., 2008, s. 45.

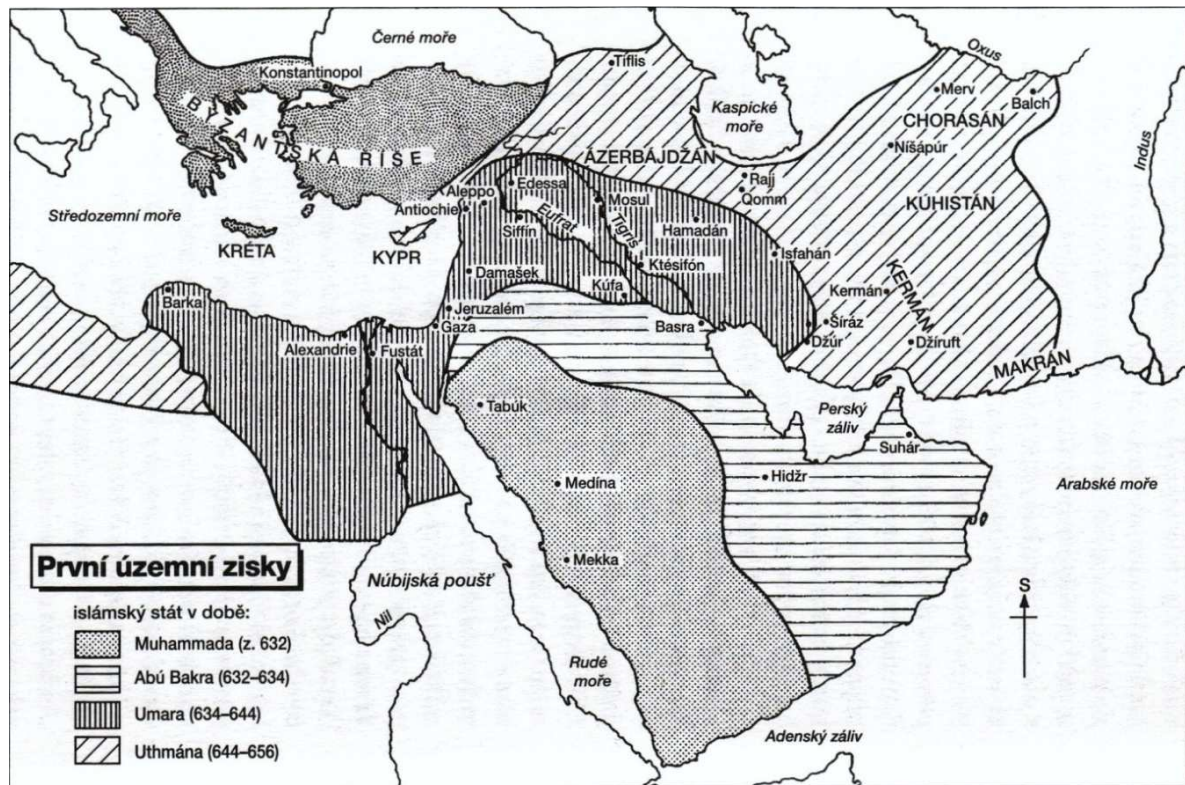
Příloha 2: První územní zisky

Zdroj: ARMSTRONG, Karen. *Islám*. Praha: Slovart, s. r. o., 2008, s. 64.

Příloha 1: Muhammedův svět: Arábie kolem r. 610 n.l.

Příloha 2: První územní zisky

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Díma Abu Eidová
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Petr Zima, Ph.D.
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Pojetí etiky, osobnosti a morálky v islámu
Název v angličtině:	The concept of ethics, personality and morality in Islam
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá pojetím osobní etiky a morálky v islámském světě. Cílem je podívat se na problematiku islámu a základy jeho věrouky z historického pohledu a specificky se zaměřit na zhodnocení etiky a morálky tak, jak se promítají do života jednotlivce. Práce mimo to navrhuje, jak s daným tématem pracovat a využít jej ve výuce předmětů Výchova k občanství a Základy společenských věd.
Klíčová slova:	Islám, muslim, Muhammad, Prorok, Mekka, Medína, Alláh, Korán, sunna, víra, etika, morálka
Anotace v angličtině:	The Bachelor's thesis, Concept of ethics, personality and morality in Islam, in general terms deals with the concept of personal ethics and morality in the Muslim world. The aim is to historically analyze Islam and its religious doctrine, and from this perspective to examine the impact of ethics and morality on a life of an individual. Besides, the thesis also offers a blue-print for the educative use of this topic in Civic Education and Social Sciences.
Klíčová slova v angličtině:	Islam, Muslim, Muhammad, Prophet, Mecca, Medina, Allah, Koran, sunna, faith, ethics, morality
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1: Muhammedův svět: Arábie kolem r. 610 n.l. Příloha 2: První územní zisky
Rozsah práce:	40 stran
Jazyk práce:	Český jazyk